

Bruxelles, 4. lipnja 2025.
(OR. en)

9463/1/25
REV 1

AG 74
POLGEN 56
FREMP 137
JAI 689
DISINFO 47
HYBRID 56
AUDIO 44
EDUC 187

ISHOD POSTUPAKA

Od: Glavno tajništvo Vijeća

Na datum: 27. svibnja 2025.

Za: Delegacije

Br. preth. dok.: 8629/25

Predmet: Zaključci predsjedništva o jačanju demokratske otpornosti EU-a

Nakon sastanka Vijeća (opći poslovi) 27. svibnja 2025. za delegacije se u Prilogu nalazi tekst zaključaka predsjedništva koji je podržalo 25 delegacija.

Zaključci predsjedništva o jačanju demokratske otpornosti EU-a

PREDSJEDNIŠTVO VIJEĆA EUROPSKE UNIJE,

1. PODSJEĆA na prethodne zaključke Vijeća o doprinosu obrazovanja i osposobljavanja jačanju zajedničkih europskih vrijednosti i demokratskoga građanstva¹, o demokratskoj otpornosti: zaštita izbornih procesa od inozemnog upletanja², o jačanju i zaštiti slobodne, otvorene i utemeljene demokratske rasprave³, o primjeni Povelje EU-a o temeljnim pravima: financiranje promicanja, zaštite i provedbe temeljnih prava⁴, o ulozi prostora za građansko djelovanje u zaštiti i promicanju temeljnih prava u EU-u⁵ i o sjećanju na zločine koje su počinili totalitarni režimi u Europi⁶;
2. UVIĐA da promjenjivo geopolitičko okruženje, uključujući ruski agresivni rat protiv Ukrajine, predstavlja ozbiljne izazove za naše demokracije, što može dovesti do pogoršanja društvenih napetosti, polarizacije, radikalizacije i smanjenja povjerenja u institucije i izbore;
3. ISTIČE da demokracija ne može uspijevati bez slobode izražavanja i da se demokratska otpornost mora temeljiti na vladavini prava, temeljnim pravima i vrijednostima Europske unije sadržanima u članku 2. Ugovora o Europskoj uniji i Povelji Europske unije o temeljnim pravima. S druge strane, NAGLAŠAVA da se demokracija, sloboda i jednakost međusobno osnažuju; PODSJEĆA da je poštovanje tih vrijednosti zajednička odgovornost institucija, tijela, ureda i agencija Unije, kao i država članica;

1 15738/23.

2 10119/24.

3 10533/24.

4 6878/25.

5 7388/23.

6 11268/11.

4. ISTIČE da institucije EU-a i države članice imaju zajedničku odgovornost promicati i štiti vladavinu prava putem svih dostupnih instrumenata, u skladu s Ugovorima. U tom kontekstu NAGLAŠAVA važnost uključivanja temeljnih prava u sve politike i zakonodavne inicijative EU-a, kao i u provedbu primjenjivog prava EU-a;
5. POTVRĐUJE da je jačanje demokratske otpornosti temelj zaštite europske sigurnosti. Za to su potrebni slobodan i raznolik javni diskurs, sposobnost prepoznavanja i suzbijanja kampanja inozemnog upletanja i manipuliranja informacijama, uključujući dezinformacije, posebno one usmjerene na vrijednosti EU-a ili demokratsko funkcioniranje institucija, međunarodni poredak utemeljen na pravilima te manipuliranje povijesnim činjenicama ili njihovo falsificiranje u političke svrhe, kao i dugoročni napor u području podupiranja slobodnih, neovisnih i pluralističkih medija, osiguravanja slobodnih i poštenih izbora, promicanja građanskog obrazovanja, jačanja civilnog društva i zaštite vladavine prava;
6. ISTIČE da se demokratska otpornost na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini te na razini Unije međusobno osnažuju i da je potrebno sveobuhvatno i zajedničko djelovanje, u duhu pristupa koji obuhvaća sve razine vlasti i cijelo društvo;
7. PODSJEĆA da je EU posljednjih godina uložio znatne napore u jačanje demokratske otpornosti, među kojima se ističu paket za obranu demokracije koji je Komisija predstavila u prosincu 2023. i koji se temelji na akcijskom planu za europsku demokraciju donesenom 2020., EU-ov paket instrumenata protiv hibridnih prijetnji, paket instrumenata za borbu protiv inozemnog upletanja i manipuliranja informacijama, sustav brzog uzbunjivanja kao sigurna platforma za razmjenu informacija o incidentima povezanim s inozemnim upletanjem i manipuliranjem informacijama, Kodeks ponašanja u pogledu dezinformiranja, Uredba o uvjetovanosti u pogledu vladavine prava, Akt o digitalnim tržištima, Akt o digitalnim uslugama, Akt o umjetnoj inteligenciji, Europski akt o slobodi medija i Direktiva protiv strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja. POZIVA Komisiju da, uz puno poštovanje nadležnosti država članica, proaktivno provodi ta pravila i da koristi alate koji su joj na raspolaganju, posebno svoje istražne ovlasti i ovlasti sankcioniranja na temelju Akta o digitalnim uslugama;

8. NAGLAŠAVA da su zaštita slobodnih i poštenih izbora od bilo kakvog inozemnog upletanja državnih ili nedržavnih aktera, među ostalim u informacijskom području, kao i transparentnost izbora, ključni za demokracije. U tu svrhu ISTIČE važnost učinkovite i djelotvorne upotrebe europske mreže za suradnju u području izbora, uz puno poštovanje primarne uloge koju imaju nacionalna tijela u zaštiti integriteta izbora u okviru svojih nadležnosti;
9. NAGLAŠAVA da je potrebno osigurati transparentnost izbora i u tom pogledu PRIMA NA ZNANJE stupanje na snagu i predstojeću potpunu primjenu Uredbe o transparentnosti i ciljanju u političkom oglašavanju te POZDRAVLJA preporuku Komisije o promicanju slobodnih, poštenih i otpornih izbora i tekući rad na transparentnosti zastupanja interesa u ime trećih zemalja, kao i na statutu i financiranju europskih političkih stranaka i zaklada;
10. ISTIČE da slobodni, neovisni i pluralistički mediji koji pružaju uravnotežene i objektivne informacije te pristup takvim medijima imaju ključnu ulogu u jačanju naših demokracija, kao i da su tehnološka industrija, posebno platforme društvenih medija, vlade i drugi dionici odgovorni za očuvanje slobode izražavanja i otvorenog demokratskog diskursa u digitalnom prostoru; POTIČE države članice, Komisiju, javna tijela, civilno društvo i privatne aktere da razmotre načine za daljnju potporu inicijativama za provjeru činjenica i neovisnim medijskim projektima na europskoj razini, poput paneuropskih audiovizualnih platformi, kao i istraživačkom novinarstvu kako bi se osiguralo stvaranje sadržaja proizvedenog u skladu s novinarskim standardima i uz puno poštovanje načela uredničke odgovornosti i neovisnosti;
11. POTVRĐUJE da su kampanje inozemnog upletanja i manipuliranja informacijama, uključujući dezinformacije, postale prijetnja demokraciji i vladavini prava, posebno u kontekstu društvenih medija. Neuklanjanje tih rizika može predstavljati ozbiljnu prijetnju integritetu demokratskih procesa i angažmanu građana jer potkopava povjerenje javnosti u demokratske institucije i postupke;

12. Nadalje POTVRĐUJE da je integrirani, višedionički pristup ključan za suzbijanje kampanja inozemnog upletanja i manipuliranja informacijama, uključujući dezinformacije, kako bi se promicala transparentnost i poticala digitalna, kibernetička, informacijska i medijska pismenost, uključujući pismenost u području umjetne inteligencije, i to u okviru građanskog obrazovanja;
13. U tom pogledu ISTIČE da je potrebno i dalje ulagati napore u promicanje i podupiranje odredaba o medijskoj pismenosti u okviru Direktive o audiovizualnim medijskim uslugama te, prema potrebi, uzeti u obzir smjernice Komisije o medijskoj pismenosti iz 2023. U tom kontekstu PODUPIRE odgovornu upotrebu umjetne inteligencije, kojom se sprečava i smanjuje stvaranje i širenje štetnog sadržaja, među ostalim sadržaja stvorenog s pomoću tehnologija za uvjerljiv krivotvoreni sadržaj i na temelju bihevioralnog ciljanja, te se promiče transparentna upotreba algoritama;
14. NAGLAŠAVA da je važno podupirati sudjelovanje građana u demokratskom životu te u tom kontekstu PODSJEĆA na europsku građansku inicijativu kao alat kojim se građani EU-a često služe kako bi izravno sudjelovali u demokratskom procesu;
15. NAGLAŠAVA da je važno podupirati organizacije civilnog društva u promicanju i zaštiti vrijednosti i prava sadržanih u članku 2. UEU-a i Povelji Europske unije o temeljnim pravima; u tom kontekstu PRIMA NA ZNANJE da Komisija trenutačno preispituje u sredini provedbenog razdoblja strategiju iz 2020. o primjeni Povelje o temeljnim pravima povodom njezine 25. obljetnice i PONOVNO ISTIČE važnost dovršetka pristupanja Unije Europskoj konvenciji o ljudskim pravima, u skladu s člankom 6. stavkom 2. UEU-a;
16. NAGLAŠAVA da je osiguravanje adekvatnog financiranja organizacija civilnog društva i boraca za ljudska prava, koji su i dalje ključan element sustava provjere i ravnoteže te doprinose promicanju i zaštiti vrijednosti Unije, pa tako i vladavini prava, temeljnim pravima i demokraciji, ključno za izgradnju i održavanje društva u kojem prevladavaju vrijednosti Unije; PREPOZNAJE potrebu za osiguravanjem transparentnosti i odgovornosti u praksama financiranja;

17. ISTIČE važnost organizacija civilnog društva u zaštiti demokracije i vladavine prava, osobito tako što prate poštovanje prava i sloboda pojedinaca, nadziru djelovanja državnih aktera, skreću pozornost javnosti na slučajeve kršenja prava te promiču interese i perspektive pripadnika manjina ili nedovoljno zastupljenih skupina te najranjivijih skupina;
18. NAGLAŠAVA da je važno kontinuirano i aktivno sudjelovati u otvorenom i transparentnom dijalogu s organizacijama civilnog društva i borcima za ljudska prava, uvažavajući njihovo stručno znanje o procesu oblikovanja politika, te podupirati organizacije civilnog društva u analizi pitanja povezanih s temeljnim pravima i u radu na njihovu rješavanju, u jačanju sudjelovanja građana u procesima donošenja odluka i u jačanju demokratske otpornosti, među ostalim na lokalnoj razini;
19. PREPOZNAJE da su na temelju Financijske uredbe države članice i Komisija pri provedbi financiranja sredstvima Unije i izvršavanju proračuna EU-a dužne osigurati usklađenost s Poveljom u skladu s njezinim člankom 51. i poštovati vrijednosti Unije sadržane u članku 2. UEU-a koje su relevantne za izvršenje proračuna;
20. PODSJEĆA da je borba protiv korupcije neophodna za jačanje demokratske otpornosti EU-a te POZIVA institucije, tijela, urede i agencije Unije, kao i države članice, da pojačaju napore u borbi protiv korupcije;
21. PODSJEĆA da se ovim zaključcima **predsjedništva** ne dovode u pitanje pregovori o višegodišnjem financijskom okviru EU-a za razdoblje nakon 2027.; ISTIČE da je potrebno izraditi pregled mjera usmjerenih na jačanje demokratske otpornosti i osigurati odgovarajuća financijska sredstva EU-a za potporu takvim mjerama;

22. POZIVA Komisiju i visoku predstavnicu da u okviru svojih mandata i uz puno poštovanje nadležnosti država članica pojačaju svoje djelovanje u zaštiti integriteta informacija i suzbijanju kampanja inozemnog upletanja i manipuliranja informacijama, uključujući dezinformacije, posebno kada su usmjerene na sigurnost i vrijednosti EU-a ili demokratsko funkcioniranje institucija, potkopavaju vladavinu prava i međunarodni poredak utemeljen na pravilima ili manipuliraju povijesnim činjenicama i falsificiraju ih. Takva bi djelovanja trebala uključivati i stratešku komunikaciju, diplomatsku komunikaciju s partnerima i konstruktivan pristup novim partnerstvima radi promicanja vrijednosti EU-a;
23. POZIVA Komisiju i Europsku službu za vanjsko djelovanje da istraže načine za sustavno okupljanje svih relevantnih dionika, uključujući države članice, institucije EU-a, civilno društvo, istraživačke subjekte, akademsku zajednicu, privatne subjekte i druge relevantne stručnjake iz različitih područja, kako bi se razmijenile najbolje prakse i pružile strateške smjernice o politikama koje se odnose na demokratsku otpornost, uz optimalno iskorištavanje postojećih napora i poštovanje nadležnosti država članica;
24. POZIVA Komisiju da zajedno s državama članicama preuzme vodeću ulogu u promicanju europskog sjećanja diljem Europe, među ostalim objavljivanjem izvješća o toj temi koje će Vijeće razmotriti početkom 2027. U tom kontekstu PRIMA NA ZNANJE napredak koji je Platforma europskog sjećanja i savjesti (PEMC) ostvarila u izgradnji paneuropskog spomenika u Bruxellesu posvećenog žrtvama totalitarnih režima 20. stoljeća; te PODSJEĆA na vrijednost koordiniranog pristupa na temelju optimalnog iskorištavanja svih postojećih struktura i subjekata na nacionalnoj razini i na razini EU-a, kao što je PEMC;
25. NAGLAŠAVA da je potrebno dodatno razmotriti kako dosljedno poboljšati otpornost, pripravnost te kapacitete za sprečavanje kriza i odgovor na njih kako bi se spriječile krize i prijetnje u nastajanju, kao što su katastrofe povezane s klimatskim promjenama i tehnički poremećaji velikih razmjera, te učinkovito odgovorilo na njih; u tom kontekstu PRIMA NA ZNANJE zajedničku komunikaciju o strategiji EU-a za Uniju pripravnosti kako bi EU bio spreman zaštititi svoje građane i ključne društvene funkcije koje su presudne za demokraciju i svakodnevni život;

26. U tom kontekstu ISTIČE da bi kapacitete za pripravnost i odgovor na krizu trebalo uzeti u obzir u okvirima za demokratsku otpornost, kako bi se odgovorilo na opasnosti koje predstavlja širenje dezinformacija tijekom sistemskih izvanrednih situacija i kako bi se zajamčilo da okviri za odgovor na izvanredne situacije učinkovito doprinose širenju informacija utemeljenih na činjenicama, pri čemu se poštuje pravo na slobodu izražavanja i pristup informacijama;
27. POZIVA Komisiju da ta pitanja uzme u obzir u svojoj predstojećoj inicijativi za europski štit za zaštitu demokracije;
28. OBVEZUJE SE da će se redovito vraćati na pitanje jačanja demokratske otpornosti EU-a.
